

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннер депутаттарының область Советиниң органы

1925 чылда
үндөүлөткөн

1953
ДЕКАБРЬ
27
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 250 (2935)
ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет суд улустуң күзелин күүсеткен (1 арын).
СЭКП обкомунун IX пленуму (2 арын).
М. Доржу.—Колхоз тудуглары—партия организацияларының сонгаарладып болбас сорулгазы (2 арын).
ССРЭ-нин Дээди судунда (3 арын).
А. Бобровский.—Чогаалының чаза-шавыкчы сөзү (4 арын).
Швецияны демократтыг хөй-ниити Сталинчы шаандалың лауреады Андреа Андреевич байырлап турар (4 арын).

СУДУҢ ШИИТКЕЛИ—УЛУСТУҢ ШИИТКЕЛИ

Хоралакчы болгаш шпион Берияның база ооң эвилелден алганы сүлчээчилериниң өскерликчи бөлүүнү киржикчилери—Меркулов, Деканозов, Кобулов, Гоглидзе, Мешик болгаш Влодзимирский оларның херээнни талазы-биле ССРЭ-ниң Дээди судунун тускай судталгазының шийткел доктаалы бистин чурттуң бүгү ажалчы чоннары улуг ханышкын-биле уткаан. Сүлчээчилерини кеземче ялаланың дээди хемчээ-биле — боолап шийткен судтуң шийтири болгаш шийткелди эзугаар күүсеткени совет кижилериниң чангыс сепкилдиң негелдизин харылап турар.

Совет суд бодунун шийткел-биле улустуң күзелин илереткен. Бүгү ажалчы чоннар ССРЭ-ниң прокуратуразының дыңнадын чугаалажып тургаш, ажалчыларның болгаш тараачыларның эвилелин кошкандыр, ССРЭ-ниң улустарының найыралын бузар, эрге-чагырганы эжелеп алып, ажалчы-тараачын тургузугу узуткаар болгаш буржуазияны тергидээшкенин катеп тургузар деп бодап турган өскерликчилериниң бөлүүнү кандыг-даа кам-хайра чокка узуткаарын, хоралыг сүлчээчилерни совет черден арыглаарын чангыс сепкил-биле негеп турганнар. Улустуң күзед соруу күүсеттинген!—деп, Киевтин «Ленинская кузница» заводунун ажалчыны эш Яременко меделгээн.

Ол чөптүгү шийткелди бүгү колхозчу тараачынар чангыс сепкил-биле чүдүлдү деп уткаан. Бистин күрөөшүнү күчүзү болгаш күжүн, бистин чагай оайдалыштың үндөзүн—колхозчу тургузугу кандыг-даа шургуку идеттер канчаар-даа чажыртканын ала, кажан-даа сулардып шыдапас. Дайзынарның чимезишикинери үзе шайтып болгаш дайзынар оттары чок кылдыртыр. Колхозчу тараачынар төрөөн Коммунистг партиязын долгандыр улам сырый катыжар болгаш кедээ ажал-агыяны күчүлдүг чаа көндүрүлүшкүнү дээш демиселге боттарының күженишкенин ийн дапкыр улгатырар—деп, Ярославль областың Пекрасовский районунун «Красный коллективист» колхозунун даргазы, Социалистг Күш-ажылдың Маадыры эш Гунина чугаалаан.

Бо болза, бүгү ажалчыларның, колхозчуларның, интеллигенцияның—бистин чурттуң бүгү ажалчы чоннарының үнү: ол үнү Төрөөн чурттуң сатаныкчыларының болгаш өскерликчилериниң бөлүү туттурул, илеретирин, узуткатынганын оларның чангыс сепкилди ханышкынын илереп турар.

Бистин чуртувустуң дашында реаксылыг империалистг күштер оюстун Төрөөн чуртувуска удур үредекчи ажалчы бар шаа-биле чорутушпаан дээр дугайын Берияның болгаш ооң өөрүнүң херээ совет кижилерге катап-катап сагындырып турар. Олар «соок дайын» дээр чүвени үрдүлдүрүп, ССРЭ-ге хамаарыштыр дыңналып көрбөз хопташкыныг кампанияны парлагала-биле болгаш радио-биле чорудуп, бистин чуртче шпионнары болгаш диверсанттары кинир октаарын оралдажып, үредекчи ажалга чүс чүс миллион долларны үндүрүп турарлар.

Реаксылыг империалистг өлүктөр боттарының күрөөшүнүнү разведка органнырны дамчыштыр боттарының үредекчи сорулгаларына ажаллакчы дег яны-бүрү мрбакчы идеттерини болгаш ниитилден чорудуушканын Совет Эвилелинден тынар дээш бар-ла шаа-биле дилеп турарлар. ССРЭ-де олардан өске кымга-даа олар дайнып шыдавастар: мөлчүкү агылар бисте шагда-ла узуткатынган, бүгү совет ниитилден мораль-политиктиг улуг чангыс эпиле каннатынган. Моон журунда Берия болгаш ооң өөрү чижектиг сатаныкчылар болза, даштыкы реаксылык бөлүктөргө эзулуг чии болур.

Баштайгы ителге-биле болгаш суд байысвалгазы-биле тодарап илерезинден алдыга, даштыкы реакционерлер Берияны «боттарының кижизи» кылдыр, идеттедиг агент болгаш төлөөлекчи кылдыр көөр бүгү барымдааларым.

жыг-агент албанынга Берия 1919 чылда-ла Бакуга кирген. 1920 чылда Грузияга тургаш, Берия англи разведканың база салбыры болуп турган меньшевикчи камгалад чер-биле чажыг харылзааны тургускаш, сатаныкчы чорукту база катап үүлгеткен.

Ооң сөөлүндеги бүгү чылдарда, бодунун туттуруп хоругдадырынга чедир Берия даштыкы разведкалар-биле харылзааны быжыглап калбартып келген. Берия бодунун хоралыг ажал-чорудулгазын яны-бүрү аргалар-биле чажырбышаан, сүлчээчилериниң өскерликчи бөлүүнү тургускаш, ол бөлүккө Берия-биле хөй чылдарда харылзаалыг болуп, Совет күрүүнеге удур аар кем-буруулуг чоруктары шуптузу кады үүлгедип келген кижилер кирген. Сүлчээчилер болза, иштиги херектер министрствонун органнырны Коммунистг партияның болгаш ССРЭ-ниң чазаның кырынга тургузар, ол органнырны партияга болгаш чазакка удур, улуска удур, эрге-чагырганы эжелеп алырынга, ажалчы-тараачын совет тургузугу узуткаарына, бистин чуртувуска капитализмни өңдип тургузарына болгаш буржуазияны тергидээшкенин катап тургузарына ажаллаар деп хоралыг бак болгаш кем-буруулуг сорулганы салып турганнар.

Боттарының кем-буруулуг ажал-чорудулгазын чажырар дээш, сүлчээчилер илерептир боор деп каарана кижилеринге өлүрүкчү ажаллашкынын таварыштырып турганнар. Оларның эрге-чагыргаже шургу киреринге шайтык болуп турган ак-сеткилди партия болгаш совет ажалдакчыларын хоптап, оларга удур хоралыг будулгазыннар кылып, Коммунистг партияның болгаш совет эрге-чагырганын херээне бердинген кадрларын чок кылып сорулга-биле элзэн каш аар кем-херектерин үүлгеткенер.

И. В. Сталинниң мөчөөнүнү соонда совет күрүүнени ниитизи-биле кошкарарын кордааш, делегейниң бүгү реакциязы илпейжээн. Реаксылыг империалистг күштерини ниити илпейжиринге кордааш, оларның агентизи болгаш хөлезиленикчииз Берия ажал-чорудулгазын аза күштелдиреринче шилчээн. Эрге-чагырганы эжелеп алырын белетке-вишаан, Берия МВД-ниң төп аппаратына болгаш ооң чер-черде органнырны удуртуп албан дужаалдарга бодунун сүлчээчи бөлүүнү киржикчилерни олуртуруп көчүг даштыкы-биле эгелзэн, а сүлчээчилерин кем-буруулуг айтышкынынары күүседиринден ойталаан МВД-ниң ак-сеткилди ажалдакчыларын кам-хайыра чок аажылап, оларга каржы дошкун, истеп, сүрер чоруктары таварыштырып турган.

Ажалчыларның болгаш тараачыларның эвилелин сулардар, колхозчу тургузугу кошкандыр, чуртка аш-чөмүң бергелдээшкенин болдулар дээш кедээ ажал-агыяны көдүрериниң талазы-биле партияның болгаш чазактың хемчеглерин ботандыраары сагышты-биле болдурубаз Берияның кара сагыштыг өскерликчи планына кирип турган. Эвилелдешкен республикаларда буржуаз-националистг идеттериниң артышкынары дигрээр болгаш илпейжидер, ССРЭ-ниң улустарының аразына ылгажыр, өжөннежир чорукту тарадыр, бирги ээлчегде улуг орус улус-биле ССРЭ-ниң улустарының найыралын сулардар дээш Берия өчүк-чөңгө сорулгалыг элзэн каш кем-буруулуг хемчеглерин алган.

Ол бүгү өчүк-чөңгөзүгү кажар аргаларын чорудуп тургаш, Берия болза, даштыкы койжалар—реаксылыг империалистг бөлүктөр боттарының шаандакы-ла агентизиниң кызып оралдашканын «үнелээр» болгаш ооң антисоветтиг сүлчээчин дегкир боор деп кордап турган. Ыччаарга олар шынап-ла боттарының чашпаачызын яны-бүрү арга-биле өөрүп, ооң антисоветтиг планнары күүседирин негеп турганнар. Ыччалда-даа совет күрүүне кошкар деп дайзынарның идегил хөй болуп. Империалистг күштер илпейкейип турда, бистин, совет улус Коммунистг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыжып, партияның ажалдап

кылган политиказын ботандырап дээш бодунун күштерин болгаш күш-ажылын харамнамай ажалдап турар. Берия бодунун үредекчи сүлчээчи ажал-чорудулгазын илпейжиткени-биле бодунун эзулуг арнын көргүзүлкен. Партияның Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң чазак ол өскерликчи болгаш сатаныкчыны сойгалап илереткен болгаш ооң мөөнөп алганы сүлчээчи бөлүүнү илерептип, чылча шапкан. Сатаныкчыны, өскерликчи болгаш шпионну бар шаа-биле чажырар тулгап турган кара сагыштыг контр-революстуг сүлчээчи улустуң эрге-ажыктарының камгалагында көрүнгүр туруп турар бистин партияныктың болгаш чазавыстың бедик серемчилелинге чылча шаптырган.

Берияның болгаш ооң бөлүүнүң херээ дошундан. Совет Улуска удур кажан-даа хөдөлүп турган бүгү сүлчээчи бөлүктөрдөн эң хоралыг бөлүктүн киржикчилери кеземче ялзының дээди хемчээли-биле—боолап шийтирген. Шийткен доктаалды күүсеткен. Берияның болгаш ооң өөрүнүң үш дапкыр өжөөтен аттарын улус кармап турар. Берияның херээ болза, политиктиг серемчилели бүгү участоктарга кандыг-даа үе байдалда бүгү хемчег-биле бедилерин эргежок чугулазының дугайын база катап сагындырып турар. Совет аппараттың бүгү звеноларының ажал-чорудулгазына, ооң иштинде МВД-ниң органнырнының ажал-чорудулгазына партия органнырныларының доктаамал болгаш үргүлчү контролон тургузар талазын дээш, совет хоойлуну сагыр дээш шыгыны контролдуң талазы-биле партияның болгаш чазактын алган хемчеглери серемчилдиди бедилеринче уланган. Партия бо хемчеглери ботандырылса совет хоойлунуң учур-дузанын дугайында, «хоойлу барымдалавас бичи-даа чорук» совет корум-чурумну бичи-даа чөрчүүр чорук ажалчы чоннарың дайзынарның деп-доразан ажаллаар диди болур...» дээр дугайында В. И. Ленинниң хөй удаагы айтышкынырны удуртулга болдуруган.

Совет аппараттың бүгү-ле звеноларының ажал-чорудулгазы дээш, социалистг хоойлунуң ылап, чажыгыш чок сагыры дээш партия организацияларының кошкаш кылбас болгаш үргүлчү контроло болза, совет кижилериниң политиктиг серемчилели бедилеринге дузалаар, ол контролоду ам-даа улам ажалыг болгаш дээштиг болдулар. А ол дээрге, совет күрүүнени улам быжыктылар, ооң күчүзүн улам дыңзылаары болур. Берияның сүлчээчи бөлүүнү илереткен чорукту бүгү совет кижилер шак ыччаар көрүп, капиталистг чурттарда чүвени шыны көөр ак-сеткилди бүгү кижилер ону шак ыччаар көрүп турар. Берияны болгаш ооң өөрүн илереткен дугайында мелээ совет эрге-чагырганың быжының дугайын болгаш бодунун күштеринге ооң бүзүрелдиниң дугайын херечилеп турар» деп Индияны «Нейшл геральд» солун чокта чаа мырныч чөптүү-биле бижээн.

Совет улус хоралыг чылангы чылча тепсеп, бодунун оруундан ак октааш, коммунистг тургузушкунун чагай оруу-биле бурунгаар бүзүрелдиг чоруп олурар. Коммунистг партия болгаш Совет чазак болза, тайбын экономиканы бүгү хемчег-биле хөгжүдеринге, социалистг көдээ ажал-агыяны болгаш улустуң хергелдү барааннарын бүдүрүп үндүрерин күчүлүү-биле көдүрериниң оруу-биле бурунгаарладырыңче болгаш хоорай, көдөңниң бүгү ажалчы чоннарының чагай байдалы могаг чокка бедилеринче ажалчыларның, колхозчуларның, интеллигенцияның күш-ажылчы, чогаалдыкы күженишкенин угландырып турар. Ол чагай тургузукчу сорулгалар бистин улустуң хан-тамырындан эрге-ажыктарын, бүгү делегейге тайбыны камгалаарының болгаш быжыкларының эрге-ажыктарын харылап турар. Ыччанаш Коммунистг партияга, ооң Төп Комитедиңе баштаткан совет кижилер ол сорулгаларны амдыралга чедишкениг ботандырап дээш күштерин болгаш күш-ажылын харамнамас.

(«Правданың» декабрь 25-те мурнуку чүдүлү).

Кыдаттың коммунистг партиязының Төп Комитединиң даргазы, Кыдат Улус Республиканың Улустуң Төп Чазаның даргазы эш Мао Цзэ-дунга Совет Эвилелиниң Коммунистг Партиязының Төп Комитединиң болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң байыр чедиргени (1 арын).

Кыдаттың коммунистг партиязының Төп Комитединиң Даргазы, Кыдат Улус Республиканың улустуң Төп Чазаның Даргазы эш МАО ЦЗЭ-ДУНГА

Эргим эш Мао Цзэ-дун!

Силерниң алдан хар харлаан хүнүңер таварыштыр Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитеди болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели Кыдаттың Коммунистг партиязының шылтатынган удуртукчузу болгаш кыдат улустуң баштыкчызы Силерге боттарының акы-дуңмалыкы коммунистг байырың чедирип тур.

Силерниң бүгү амдыралыңар Кыдаттың Коммунистг партиязының кыдат улустуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш ооң улуг төөгүлүг тиилелге-биле—Кыдат Улус Республиканы тургускаш-биле алдаржаан маадырыг демисели-биле сырый холбаалыг. Кыдат улус-демократтыг күрүнө Коммунистг партияның удуртулгазы-биле делегей кырынга алдаржаан болгаш тайбынның база демократияның лагерини күчүлдү күжү апарган.

Иштиги реакцияны күштеринге болгаш империалистг дардалга удур аар-берге демиселдиң калып бир үн-биле чүдүлдүг деп турар. Төрөөн чурттуң чүдөк-бужар өскерликчилери, делегей империализминин агентизери Берия болгаш ооң бөлүү чонуну тура-соруун эзугаар арылдар ширбидипкен. Бистин аас кежиктиг амдыралыкы кыжыңар кижиги бурзуу база шак ыччаар ширбидиптер.

Ажалчының бодунун хурээленин Коммунистг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыштырып, социализм чуртувуч экономиктиг күчүлдүг-шылдын улам-на кызымаккай быжыглаар деп Рязовтуң меделгелени чыгытпаан бурган ниитияны чүдүлүшкүнү-биле уткаан.

Мартен цехинге болган хуралга улуг мастер Луковцев бодунун эине илдендээшкенин сөзүн чугаалаан. ССРЭ-ниң Дээди Судунун чүдөк-бужар өскерликчилериниң шийткен доктаалы ол изин-биле чүдүлдүг деп көргөн.

«ССРЭ-ниң Дээди Суду совет улустуң тура-соруун күүсеткен: Төрөөн чурттуң чүдөк-бужар өскерликчилери, шпионнар болгаш өлүрүкчүлөр—Берия болгаш ооң чалчалары шийттирген». Ол сөстөрүн Москва-ны «Кадыйр болгаш Маска» деп металлургия заводунун шех бурзуунун декабрьны 24-те дыңнап болур турган. Бүдүрүлгениң хөй кижилер коллективни өлүрүкчү сүлчээленикчилерини судтуң шийткен доктаалы күрүүнениң эрге-ажыктарына, бүгү совет улустуң эрге-ажыктарына таарыштыр алдынган эң-не чөптүгү хемчег кылдыр көргөн.

Заводтук цехтеринге хөй кижилер хуралдар болуулаан. Мартен цехиниң кызыл булуңунга болган хуралда кат эзилдикчи Рязовтуң бир-ле дугаарында сөс алгаш чугааланы болза: —Москва-ның металлургия бүгү совет улус-биле бир дөмей, ССРЭ-ниң Дээди Судунун шийткел доктаа-

лын бир үн-биле чүдүлдүг деп турар. Төрөөн чурттуң чүдөк-бужар өскерликчилери, делегей империализминин агентизери Берия болгаш ооң бөлүү чонуну тура-соруун эзугаар арылдар ширбидипкен. Бистин аас кежиктиг амдыралыкы кыжыңар кижиги бурзуу база шак ыччаар ширбидиптер.

Ажалчының бодунун хурээленин Коммунистг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыштырып, социализм чуртувуч экономиктиг күчүлдүг-шылдын улам-на кызымаккай быжыглаар деп Рязовтуң меделгелени чыгытпаан бурган ниитияны чүдүлүшкүнү-биле уткаан.

Мартен цехинге болган хуралга улуг мастер Луковцев бодунун эине илдендээшкенин сөзүн чугаалаан. ССРЭ-ниң Дээди Судунун чүдөк-бужар өскерликчилериниң шийткен доктаалы ол изин-биле чүдүлдүг деп көргөн.

«ССРЭ-ниң Дээди Суду совет улустуң тура-соруун күүсеткен: Төрөөн чурттуң чүдөк-бужар өскерликчилери, делегей империализминин агентизери Берия болгаш ооң бөлүү чонуну тура-соруун эзугаар арылдар ширбидипкен. Бистин аас кежиктиг амдыралыкы кыжыңар кижиги бурзуу база шак ыччаар ширбидиптер.

Заводтарын, фабрикаларын цехтеринге болган хуралдарың киржикчилери делегей империализминин агентизериниң бужар-дерзин бөлүү совет судтуң шийткен доктаалың бурунуң-биле чүдүлүшкүнү дугайын меделгелээнер.

Киров заводунун штампалар болгаш немелде херекселдер цехинге болган хуралга сурагыл разметчик эш Федотова чүве чугаалаан. Совет улустуң аас кежинге кыжанып турган Берияның болгаш ооң чалчаларының кем-буруулуг овузунарының инженерлерин, эртемденерин, студенттерин, албан-хаакчыларын—бүгү ажалчы чоннарың бир эң-сеткилдиң негелдизин шак ындыр турган.

Берияның сүлчээчи бөлүүнүң херээниң талазы-биле ССРЭ-ниң Дээди Судунун тускай судталгазының декабрь 24-те чарлатынган шийткел доктаалы Ленинградка улуг ханышкыны-биле уткаан.

Бистин заводувустуң коллективни күш-ажылга чаа-чаа чедишкенин дээш демисежир деп ол меделгээн. Кач будурдугезиниң талазы-биле чыл планын бистин заводувус хуусаа бетинде күүсеткен. Бис келир чылтын чуртка оон-даа хөй металлды бээр бис.

Хуралдар заводтук бүгү цехтеринге болуулаан. Ол хуралдарга оюн-ажылчынар, инженерлер болгаш албан-хаакчылар чүве чугаалаан. Олар бүдүрүлгениң бүгү коллективниң бодал-оналын илеретипшаан, Берияның болгаш ооң чалчаларының херээниң талазы-биле ССРЭ-ниң Дээди Судунун шийткел доктаалы чүдүлдүг деп көргөн. Төрөөн чуртту улам ынай быжыглаар дээш бүдүрүлгениң чаа-чаа чедишкенин чедип алганын металлургияның коллективни бир үн-биле меделгээн.

Хуралдар заводтук бүгү цехтеринге болуулаан. Ол хуралдарга оюн-ажылчынар, инженерлер болгаш албан-хаакчылар чүве чугаалаан. Олар бүдүрүлгениң бүгү коллективниң бодал-оналын илеретипшаан, Берияның болгаш ооң чалчаларының херээниң талазы-биле ССРЭ-ниң Дээди Судунун шийткел доктаалы чүдүлдүг деп көргөн. Төрөөн чуртту улам ынай быжыглаар дээш бүдүрүлгениң чаа-чаа чедишкенин чедип алганын металлургияның коллективни бир үн-биле меделгээн.

—Совет суд улустуң тура-соруун күүсеткен—деп карусельчик эш Яцилин меделгээн. Чүдөк-бужар өскерликчилер узуткатынган. Бистин төрөөн чуртувуска кыжыңар кижиги бурзуу шак ындыг кады шаажылап таваржыр деп чүвени дайзынар билеп алзынар. Сатаныкчы Берия болгаш ооң чалчалары күзүн чүвени алганар. Бистер боттарының революстуг серемчилелисти улам-на бедик көдүрүп, совет күрүүнени күчү-шылдын улам соруктуг быжыглаар бис.

«ССРЭ-ниң Дээди Судунун тускай суд чериниң шийткел доктаалы бир үн-биле чүдүлдүг деп көрүп тур. Чоннуң каржы четкен дайзынар Совет Эвилелиниң акы дуңмалыкы улустарының аразына өжөннежир, көрүшпес чорукту негелдизин, ССРЭ-ниң улустарының улуг орус улус-биле найыралын үзерин, эрге-чагырганы боттарының холунга эжелеп алырын болгаш, бистин чуртувуска капитализмни катап тургузарын кордап турганнар. Төрөөн чурттуң өскерликчилери чөптүгү шаажылап алганар. Бистер боттарының хурээленисти Коммунистг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыштырып, бистин чуртувуска коммунизмни тудуп тургузар дээш демиселге күженишкенин негелдизин көвүдөдир бис!»

Хуралдар «Большевик», «Укрбел», «Кызыл экскаватор» болгаш өске-даа заводтарга, ол ышкаш Киевтиң хөй-хөй албан болгаш өөредилге черлеринге база болуулаан.

(СЭТА).

ЧӨПТҮГ ШИИТКЕЛ

КНЕВ, «Трансигнал» деп заводтук бүгү цехтеринге декабрьны 24-те ажалчыларын, инженерлерин, техниктерин болгаш албан хаакчыларын хуралдары болуп, совет улустуң эң каржы дайзыны Берияның болгаш ооң чалчаларының херээниң талазы-биле ССРЭ-ниң Дээди Судунун тускай суд чериниң шийткел доктаалы ол хуралдарга чүдүлдүг деп көргөн.

Хуралда чылда цехиниң технологи Бутузавтун меделгээни: —Төрөөн чурттуң өскерликчи Берияны болгаш ооң бөлүүнү судтуң шийткен доктаалы совет кижилер сеткил-сагыштың изиг чүдүлүшкүнү күчү-биле уткаан. Чер болганда, хоорайларга болгаш суурларга, бүдүрүлгелерге болгаш албан черлеринге ажалчы чоннар каргышты сүлчээленикчилерин болгаш өлүрүкчүлери кам-хайыра чок шаажылаарын негеп турганнар. Совет суд улустуң чажыгыш чок тура-соруун күүсеткен. Бистин чуртувустуң күчү-шылдын дөңгүлөндүрерин оралдажып турган дерзин, хоранның дай-

зыннардан арылтынган бис. Бистин улустуң аас-кежиктиг амдыралыгы оларның бүгү-ле кыжанышкыныры моон сонгаар-даа шийтирилди-биле чылча шаптырар деп чүвени совет күрүүнениң дайзынары кезээ-мөңгө бодап алзынар. Цех начальнигиңиң оралкачызы Стрелковтуң чугаалааны: —Өскерликчи Берия сүлчээленикчи бөлүктү тургузуп, эрге-чагырганы эжелеп ал, совет тургузугу узуткап, буржуазияны тергидээшкенин катап тургузарын күзеп турган. Чүдөк-бужар сүлчээленикчилерге—делегей империализминин хөлезиленикчилеринге мөңгө каргыш. Революстуг серемчилелисти улам-на бедилер деп төрөөн Коммунистг партияныкы болгаш Совет чазавыска сөзүвүстү берип тур бис.

Хуралды киржикчилериниң хулээп алган резолюциясында чугаалап турары болза: «Трансигнал» заводунун чылда цехиниң коллективни Төрөөн чурттуң чүдөк-бужар өскерликчилери Берияның болгаш ооң чалчаларының хө-

СЭКП обкомунун IX пленуму

Областын школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын байдалы болгаш ону экижилдер хемчеглер дугайында

Колхоз тудуглары — партия организацияларынын сонгаарлады болбас сорулгазы

Партия обкомунун IX пленуму областа улус өөрөдигезинин чугула кезини — школа интернаттарында кижизидилге ажилын дугайы чугалаа...

школаларынын хөй кезинге бирги улдуунун өөрөдиге түшөөдөрү эрткин чылдың бирги улдуундан орачюк куду болган.

СЭКП-ниң Улуг-Хем райкомунун секретары эш Самба санал бергеш, районунуң школа интернаттарында материалдыг суурнуң четпезин чугалаан.

Комсомол организациялары интернаттарда уруглар ортузунга мырынай ажил чорутпай келген. Район школаларында, ылангыя интернаттарда көдээ ажил-агыт билгилеринин пропагандазы чок.

Совет чазактын, Коммунистг партиянын Тыва областын, оон иштинде бистин Бай-Тайга районун ажилчы чоңарынын материалдыг болгаш культурлуг амьдыралын улам-на көдөрүнгө чыл бүрү көргүзүп турар улуг дузаламчызынга колхозчу тараачынар, МТС-тин ажилчынары ак-сеткилдиг күш-ажылы-биле харыылап, 1953 чылда колхозтарын, МТС-тин тудуг планнарын чогуур үезинде күүседир дээш колхозтар, бригадалар, бызачкылар аразында социалистг чарышты калбартканар.

Колхозтарнын тудуг суурин сайырадырынга «Тийделге» колхозта чеди чыл школынын директору эш Майны, школа башкылары Кулакова, Таан-оол, Дарыймаа, ол колхозта кижэ эмчизи Чеснакова, мал эмчизи Адыгбай олар кончук идепкейлиг кирип, шефтээшкини организа-зап турганнар.

Улус өөрөдигезинин хереглелдеринге Совет чазак чыл бүрүдө эгертимес хөй түнүг хөрөңгилерин берип, улуг кичээгейни салып турары-биле кайгамчыктыг чедишкниер ылангыя сөөлүг чылдарда чеди алдынын турар.

Школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилга политехниктиг өөрөдиге барык-ла идергей-лээшкини тылпайн турар. Кижизидилчилер болгаш интернаттарда чурттап турар өөрөдиге школа чанынын дуржулга участоктарына чымистг үнүштерин, ногаа культу-раларнын тарылгазын практикалайын келген.

СЭКП-ниң секретары эш Матюшкин бодунун саналына СЭКП обкомунунуң школа килдизи анаа дуза көргүспей келгени демдеглээн.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

1953 чылда колхозчуларнын чурт-талга бажынарыннын, культура амьдыралдын, бүүдүргелиг болгаш мал кажааларынын тудугларынга хереглээри-биле көрдүнген күрүненин узун хуусалыг чээлинин Бай-Тайга районга 245 муң түнүг берген. Ол улуг дузаламчыны чөп ажыглаар талазы-биле райком болгаш колхозтарда партия эге организациялары элээн чугула организастыг хемчеглерини ап чоруткан.

Хөй-нитинин шеф күжү-биле колхозтарнын тудуг шөлдеринге 1875 ажыг чудукту дүжүргенин, 3 хөй кажааларын, 7 чуртталга бажынарын, 9 бөдүүн хөй кажааларын болгаш өске-даа тудугларын кылганын үнелеп демдеглээр ужурулу.

Школаларда башкы кадрларнын саны денелге чокка өзүп, шынар составы чыл саньда экижип турар. Ылангыя 9 чылдар мурунда турганьга болаарга, дээди эртемниг башкыларын саны 22 катап көвүдээ. Бедик шынарлыг өөрөдиге чеди ап турар школалар болгаш башкылар бисте эвээш эвес.

Облоно, башкыларын билгил, мергежилдин бедидер институт, хоороно болгаш тус-тус районордуң школаларга политехниктиг өөрөдигелиг боттандырып эгелээр талазы-биле башкыларга практиктиг дуза чедири-бейн, оларнын тускай өөрөдигелери организастайын келгенин шутла-буруу шаап демдеглээр херек.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Тудуг планын дүрген күүседиринде колхозтар, сумулар даргаларынын, тудуг бригадаларынын бригадирлеринин хурадаларын районга 5 удаа чоруткан. Тудуг бригадаларынын семинарын 2 удаа эрттирген. Тудуг бригадаларында ажилдап турар колхозчуларын ортузунга Совет Эвилелинин бүгү делегей байдалынын, Москвада бедик бажынар тудугларынын, совет техниканын чээ чедишкниеринин, тайбич болгаш демократия дээш, Совет Эвилелинин муракчы ролунун, Тыва дээш партия болгаш чазактын көргүзүп турар дузаламчыларынын дугайында болгаш өске-даа темаларга лекцияларын 47 удаа чоруткан.

Тудуг материалдары болур саманын, туйубуну, чугайны Сталин аттыг, Молотов аттыг, «Мурнакчы» «Дөң-Терек» колхозтар боттарынын болгаш район организацияларынын хереглелин бүрүн хандырып болур кылдыр кылып үндүрүп турар. Ычала-даа туйубу бүүдүргелигинин чынары куду. Бо талазы-биле районунуң колхоз тудуунун килдизи колхозтарга техниктиг дуза көргүспейн, харын үе-үеде мелээ хураап алырынга өйкейлиг турар.

СЭКП-нин чамдык райкомнары болгаш райүүскомнар сөөлүг үеде улус өөрөдигезинин айтыргаларын чөп боттарынын кичээгейин улам чидиглендирип, школалар ажилычче элээн синдигин кирип турар аппараттар, Чижээ, СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райком болгаш райүүском школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилды доктаамал удуртуп, башкы кадрлар-биле ажилче улуг кичээгейин салып келгенер. Ол районунуң школалары өөрөдиге чылынга чогуур өйүнде, эки белеткелдиг ужурашканнар.

Улус өөрөдигезинин удуртулгазында улуг четпестерин бирээниге школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын куду денелдиги хамааржыр. Чазактын шитпирини өзүгээр бистин областын школаларында 70 ажыг интернаттар организастайын болгаш оларда 7 чартык муң чыгам уруглар хаара туттунуп, күрүненин долу хандырылганында алдынган. Интернаттарнын хереглелдерине чыл саньда эгертимес хөй түнүг хөрөңгилер чарыгатынып турар. Бо чылын бестин 30 миллион чыгыс рубльды интернаттар чарыгдалынга үндүрген.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

СЭКП-нин чамдык райкомнары болгаш райүүскомнар сөөлүг үеде улус өөрөдигезинин айтыргаларын чөп боттарынын кичээгейин улам чидиглендирип, школалар ажилычче элээн синдигин кирип турар аппараттар, Чижээ, СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райком болгаш райүүском школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилды доктаамал удуртуп, башкы кадрлар-биле ажилче улуг кичээгейин салып келгенер. Ол районунуң школалары өөрөдиге чылынга чогуур өйүнде, эки белеткелдиг ужурашканнар.

Улус өөрөдигезинин удуртулгазында улуг четпестерин бирээниге школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын куду денелдиги хамааржыр. Чазактын шитпирини өзүгээр бистин областын школаларында 70 ажыг интернаттар организастайын болгаш оларда 7 чартык муң чыгам уруглар хаара туттунуп, күрүненин долу хандырылганында алдынган. Интернаттарнын хереглелдерине чыл саньда эгертимес хөй түнүг хөрөңгилер чарыгатынып турар. Бо чылын бестин 30 миллион чыгыс рубльды интернаттар чарыгдалынга үндүрген.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

СЭКП-нин чамдык райкомнары болгаш райүүскомнар сөөлүг үеде улус өөрөдигезинин айтыргаларын чөп боттарынын кичээгейин улам чидиглендирип, школалар ажилычче элээн синдигин кирип турар аппараттар, Чижээ, СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райком болгаш райүүском школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилды доктаамал удуртуп, башкы кадрлар-биле ажилче улуг кичээгейин салып келгенер. Ол районунуң школалары өөрөдиге чылынга чогуур өйүнде, эки белеткелдиг ужурашканнар.

Улус өөрөдигезинин удуртулгазында улуг четпестерин бирээниге школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын куду денелдиги хамааржыр. Чазактын шитпирини өзүгээр бистин областын школаларында 70 ажыг интернаттар организастайын болгаш оларда 7 чартык муң чыгам уруглар хаара туттунуп, күрүненин долу хандырылганында алдынган. Интернаттарнын хереглелдерине чыл саньда эгертимес хөй түнүг хөрөңгилер чарыгатынып турар. Бо чылын бестин 30 миллион чыгыс рубльды интернаттар чарыгдалынга үндүрген.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

СЭКП-нин чамдык райкомнары болгаш райүүскомнар сөөлүг үеде улус өөрөдигезинин айтыргаларын чөп боттарынын кичээгейин улам чидиглендирип, школалар ажилычче элээн синдигин кирип турар аппараттар, Чижээ, СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райком болгаш райүүском школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилды доктаамал удуртуп, башкы кадрлар-биле ажилче улуг кичээгейин салып келгенер. Ол районунуң школалары өөрөдиге чылынга чогуур өйүнде, эки белеткелдиг ужурашканнар.

Улус өөрөдигезинин удуртулгазында улуг четпестерин бирээниге школа интернаттарында өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын куду денелдиги хамааржыр. Чазактын шитпирини өзүгээр бистин областын школаларында 70 ажыг интернаттар организастайын болгаш оларда 7 чартык муң чыгам уруглар хаара туттунуп, күрүненин долу хандырылганында алдынган. Интернаттарнын хереглелдерине чыл саньда эгертимес хөй түнүг хөрөңгилер чарыгатынып турар. Бо чылын бестин 30 миллион чыгыс рубльды интернаттар чарыгдалынга үндүрген.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

Чээлде, СЭКП обкомунун эрткин чылдагы пленумунга школаларда өөрөдиге-кижизидилгелиг ажилдын дугайын чугалааш, улуг-улуг четпестери демдеглел, делгерней шитпирини үндүрген, районнарже хөй санныг сургакчылары каш удаа атыргалыг турган.

ССРЭ-нин Дээди судунда

1953 чылдын декабрь 18—23-те ССРЭ-нин Дээди судунун тускай судталганы:

Даргалаан — тускай судталганын даргазы Совет Эвилеленин Маршалы И. С. Конов, судталганын кежигүннери: Профессинал Эвилелденин Бүгү-эвилел Топ Чөвүленин даргазы Н. М. Шверник, ССРЭ-нин Дээди Судунун даргазынын бирги орадакчызы Е. Л. Зейдин, армия генералы К. С. Москаленко, СЭКП-нин Москва область комитетинин секретары Н. А. Михайлов, Грузиянын Профессинал Эвилелденин Чөвүленин даргазы М. И. Кучана, Москва хоорай судунун даргазы Л. А. Громов, ССРЭ-нин Иштики Херектер Министринин бирги орадакчызы К. Ф. Лунев олар составылы 1934 чылдын декабрь 1-де хойбулда доктаатынган чуруму эзугаар хаагы суд хуралы Л. П. Бериянын болгаш өскөлдөрүн бурдуулуунун талазы-биле кеземче херээн көргөн.

Бурдуудар доктаалды эзугаар судка шилтиктингенер: РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер-биле бурдуудаттарган Л. П. Берия, РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер-биле бурдуудаттарган В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, С. А. Гоглидзе, П. Я. Мешик, Л. Е. Влодзимирский.

Баштайгы истелге материалдары болгаш бүгү судатканнарга оонаган, бурдуудар доктаалда көргүстүнгөн бурдуудалгаларын суд байысалагы бурдуну-биле бадыткаан. Судаттарган Берия Төрөөн чуртка өскөрүчү болуп, база даштык капиталдын эрге-ажыктарына хөдөлбөшөө, Совет күрүнөге дайын болур өскөрүчү бөлүктү тургускааны, кем-бурдуулук ажал-чорудулгазы Берия-биле харылзаалы судаттарган В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, С. А. Гоглидзе, П. Я. Мешик болгаш Л. Е. Влодзимирский олар ол бөлүккө киргени судтан тодаргайлатканын илеретинген. Сүлчөкчүлөр бола, Иштики Херектер Министрствозунун органнын Коммунист партияга болгаш ССРЭ-нин Чазаваны удуз ажыглаар, эрге-чагырганын эжелеп, ажыкчы-тараачын совет тургустуну узуткап, капитализмни эгидип тургустуну болгаш буржуазиянын катап тургустуну Иштики Херектер Министрствозунун партиянын болгаш чазактын бажына тургузар деп кем-бурдуулук сорулганын боттарына салып турганнар.

Л. П. Бериянын кем-бурдуулук өскөрүчү ажал-чорудулганын эзелте болгаш даштык разведка-биле оон чажыт харылзаа тургускааны хамааты дайынның үезинде-ле болганын, нычарда Л. П. Берия 1919 чылда Бакуга тургаш, англи разведка органнынын хыналдазы-биле хөдөлүп турган Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга киргеш, хоралакчы чорукту үүлгеткенин суд тодаргайлап тургускан.

1920 чылда Л. П. Берия Грузияга тургаш меншевикчи грузин чазактын камгалат чери-биле чажыт харылзааны тургускаш, хоралакчы чорукту база катап кылган, ол камгалат чери англи разведканын база салбыры турган. Оон сөөлдүнде чылдарда бодунун туттурун хорудаттарына чедир Л. П. Берия даштык разведкалар-биле чажыт харылзааны туруп, калбарып турган. И. В. Сталинның мөчөөнүнүн соонда, реаксылыг империалисттик күштерин Совет күрүнөге удуз нияти иделкейжиринге кордааш, Л. П. Берия бодунун антисоветтик өскөрүчү ботталары боттандыры-биле күштедирген хөдөлүшкүнчө шилчөөн, ол чорук Л. П. Берияны болгаш оон өөрүнү кыска хуусаада сайгап илередир болгаш оларнын кем-бурдуулук ажал-чорудулгазын үзе-шавар арганы база болдурган.

1953 чылдын мартта ССРЭ-нин Иштики Херектер Министри апаргаш, судаткан Л. П. Берия эрге-чагырганын эжелеп алырын белеткышкан, МВД-нин төп аппаратында, оон чер-черде органнынганда, оон удуздукчу албан дужаалдарга сүлчөкчү бөлүктү киржикчилерин дүргөн-биле депшидип эгезөөн. Л. П. Берия болгаш оон өөрү сүлчөкчилерин кем-бурдуулук айтышканынын күссөдиринден ойталаан МВД-нин ак-сеткилдиг ажалдакчыларын дуржок ажылап турган.

Л. П. Берия болгаш оон өөрү боттарынын антисоветтик өскөрүчү сорулгаларына эвилелдешкен республикаларда буржуаз-националисттик идегеттерин артышканынын иделкейжидер болгаш ССРЭ-нин улустарынын аразына өжөөнөшкөк болгаш ылгажыр чорукту непердир болгаш бирги ээлчегде улуг орус улус-биле ССРЭ-нин Улустарынын найралын бузар дээш элзөөн кыш кем-бурдуулук хемчеглерин алганнар.

Совет улустун өжөөнүн дайыны болуп хөдөлбөшөө, Л. П. Берия бистич чуртка аш-чөмнүк бергездешкенин тургузар сорулга-биле колхозтарнын болгаш совхозтарнын ажал-агынын көдүренинче база совет улустун чаагай байдалын чайгылаш чокка бедиринче уланган партиянын болгаш чазактын чугула хемчеглерин боттандырынын сагышты-биле болдурбайн, ача шактыктап турган.

Судаткан Л. П. Берия болгаш оон өөрү боттарынын кем-бурдуулук ажал-чорудулгазын чажырып, дуглавышаан, илередиптер боор деп каразып турган кижилерин өлүрүп узуткаар чоруктарын кылып турганы тодаргайлатканын.

Л. П. Бериянын болгаш оон өөрүнүн совет күрүнөге өжөөтөн өскөрүчү ботталарынын оруунга моонда болуп, оларнын эрге-чагыргага шургул киреринге шактык болуп турган ак-сеткилдиг партия болгаш совет ажалдакчыларга удуз хөмчөгө, бодулдулар болгаш янзы-бүрү өчүк-чөгүлүг чоруктар кылырын сүлчөкчилер боттарынын кем-бурдуулук ажал-чорудулгазынын кол аргаларынын бирээзи кылдыр шилтип алган турган.

Судаттарган Л. П. Берия, В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, А. С. Гоглидзе, П. Я. Мешик болгаш Л. Е. Влодзимирский оларга

чак кылар сорулга-биле дыка хөй аар кем-бурдууларын кылганын суд тодаргайлаан.

Л. П. Бериянын мораль талазы-биле ханы сандараашкынын дугайын херечилеп турар оон кем-бурдууларын болгаш Бериянын кем-бурдуулук хөдөлүшкүннүн болгаш эрге-чагырганы өскөрү ажаллап турганынын фактыларын суд база тодаргайлаан.

Бурдуудалгалар-биле судаттарганнарга оонаатынган оларнын шуптузунун бурдуулук чоруну эзулук документилер-биле, боттук чүүлдерин көргүзүлгө-биле, судаттарганнарнын боттарынын холу-биле бижээн демделелдери-биле, хөй санын херечилерини өчүктери-биле судка бөрүн илеретинген.

Көргүзүлгө-биле илеретинген Л. П. Берия, В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, С. А. Гоглидзе, П. Я. Мешик болгаш Л. Е. Влодзимирский олар баштайгы ителгелге кылган өчүктөрүн суд байысалагына бадыткаан болгаш күрүнөгө удуз дыкка хөй аар кем-бурдууларын үүлгеткенин боттарынын бурдуулук деп билингенер.

Судаттарган Л. П. Бериянын бурдуулук—Төрөөн чуртка өскөрүчү эжелеп алыр болгаш буржуазиянын күрүнө-чүн катап тургузар сорулга-биле антисоветтик сүлчөкчү бөлүктү органистаанында; Коммунист партияга болгаш Совет Эвилеленин улустарына бердинген политиктик ажалдакчыларга удуз өлүрүкчү чоруктарын үүлгеткенинде; 1919 чылда Бакуга революстт ажалчын шимчөөшкүннөгө удуз иделкейлик демчөшүп, нычарда Берия Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга туруп, ача даштык разведка-биле харылзаа тургузуп, оон соонда илередиринге болгаш туттуруп хорудаттарына чедир даштык разведкалар-биле бодунун кем-бурдуулук чажыт харылзааларын туруп, калбарып турганында деп, тодаргайлаарга РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер талазы-биле бурдуулук деп ССРЭ-нин Дээди Судунун тускай судталгазы тодаргайлаан.

Судаттарган В. Н. Меркуловтун, В. Г. Деканозовтун, Б. З. Кобуловтун, С. А. Гоглидзенин, П. Я. Мешиктин болгаш Л. Е. Влодзимирскийнин бурдуулук Төрөөн чуртка өскөрүчү эжелеп алыр болгаш буржуазиянын күрүнө-чүн катап тургузар сорулга-биле антисоветтик сүлчөкчү бөлүктү органистаанында; Коммунист партияга болгаш Совет Эвилеленин улустарына бердинген политиктик ажалдакчыларга удуз өлүрүкчү чоруктарын үүлгеткенинде; 1919 чылда Бакуга революстт ажалчын шимчөөшкүннөгө удуз иделкейлик демчөшүп, нычарда Берия Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга туруп, ача даштык разведка-биле харылзаа тургузуп, оон соонда илередиринге болгаш туттуруп хорудаттарына чедир даштык разведкалар-биле бодунун кем-бурдуулук чажыт харылзааларын туруп, калбарып турганында деп, тодаргайлаарга РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер талазы-биле бурдуулук деп ССРЭ-нин Дээди Судунун тускай судталгазы тодаргайлаан.

Судаттарган В. Н. Меркуловтун, В. Г. Деканозовтун, Б. З. Кобуловтун, С. А. Гоглидзенин, П. Я. Мешиктин болгаш Л. Е. Влодзимирскийнин бурдуулук Төрөөн чуртка өскөрүчү эжелеп алыр болгаш буржуазиянын күрүнө-чүн катап тургузар сорулга-биле антисоветтик сүлчөкчү бөлүктү органистаанында; Коммунист партияга болгаш Совет Эвилеленин улустарына бердинген политиктик ажалдакчыларга удуз өлүрүкчү чоруктарын үүлгеткенинде; 1919 чылда Бакуга революстт ажалчын шимчөөшкүннөгө удуз иделкейлик демчөшүп, нычарда Берия Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга туруп, ача даштык разведка-биле харылзаа тургузуп, оон соонда илередиринге болгаш туттуруп хорудаттарына чедир даштык разведкалар-биле бодунун кем-бурдуулук чажыт харылзааларын туруп, калбарып турганында деп, тодаргайлаарга РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер талазы-биле бурдуулук деп ССРЭ-нин Дээди Судунун тускай судталгазы тодаргайлаан.

Судаттарган В. Н. Меркуловтун, В. Г. Деканозовтун, Б. З. Кобуловтун, С. А. Гоглидзенин, П. Я. Мешиктин болгаш Л. Е. Влодзимирскийнин бурдуулук Төрөөн чуртка өскөрүчү эжелеп алыр болгаш буржуазиянын күрүнө-чүн катап тургузар сорулга-биле антисоветтик сүлчөкчү бөлүктү органистаанында; Коммунист партияга болгаш Совет Эвилеленин улустарына бердинген политиктик ажалдакчыларга удуз өлүрүкчү чоруктарын үүлгеткенинде; 1919 чылда Бакуга революстт ажалчын шимчөөшкүннөгө удуз иделкейлик демчөшүп, нычарда Берия Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга туруп, ача даштык разведка-биле харылзаа тургузуп, оон соонда илередиринге болгаш туттуруп хорудаттарына чедир даштык разведкалар-биле бодунун кем-бурдуулук чажыт харылзааларын туруп, калбарып турганында деп, тодаргайлаарга РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер талазы-биле бурдуулук деп ССРЭ-нин Дээди Судунун тускай судталгазы тодаргайлаан.

Судаттарган В. Н. Меркуловтун, В. Г. Деканозовтун, Б. З. Кобуловтун, С. А. Гоглидзенин, П. Я. Мешиктин болгаш Л. Е. Влодзимирскийнин бурдуулук Төрөөн чуртка өскөрүчү эжелеп алыр болгаш буржуазиянын күрүнө-чүн катап тургузар сорулга-биле антисоветтик сүлчөкчү бөлүктү органистаанында; Коммунист партияга болгаш Совет Эвилеленин улустарына бердинген политиктик ажалдакчыларга удуз өлүрүкчү чоруктарын үүлгеткенинде; 1919 чылда Бакуга революстт ажалчын шимчөөшкүннөгө удуз иделкейлик демчөшүп, нычарда Берия Азербайджанга контрреволюстт муссаватистик чазактын разведказынын чажыт-агент албанынга туруп, ача даштык разведка-биле харылзаа тургузуп, оон соонда илередиринге болгаш туттуруп хорудаттарына чедир даштык разведкалар-биле бодунун кем-бурдуулук чажыт харылзааларын туруп, калбарып турганында деп, тодаргайлаарга РСФСР-нин Кеземче Кодексинин 58—1 «б», 58—8, 58—13, 58—11 чүүлдеринде көрдүнген кем-херектер талазы-биле бурдуулук деп ССРЭ-нин Дээди Судунун тускай судталгазы тодаргайлаан.

Судаттарган Л. П. Берия, В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, А. С. Гоглидзе, П. Я. Мешик болгаш Л. Е. Влодзимирский олар НКВД—МГБ—МВД органнына боттарынын албан дужаалын ажылап алгаш, Коммунист партиянын болгаш Совет чазактын херээнге бердинген кадрларын хамаарыштыр ССРЭ-нин Дээди судунун тускай суд черинин шийткелди декабрь 23-те ол эзугаар күссөткен.

Судаттарган В. Н. Меркуловтун, В. Г. Деканозовтун, Б. З. Кобуловтун, С. А. Гоглидзенин, П. Я. Мешиктин болгаш Л. Е. Влодзимирский оларга

ШИИТКЕЛДИ ЕЗУГААР КҮҮСӨТКЕН

Кеземче ялазынын дээди хемчөө-биле—боолап шийдери-биле бурдуудаттарган—Л. П. Берия, В. Н. Меркулов, В. Г. Деканозов, Б. З. Кобулов, А. С. Гоглидзе, П. Я. Мешик болгаш Л. Е. Влодзимирский оларга

Сибирьнин улуг хоорайы

Новосибирск хоорайны Улуг Октябрьнын төрөөн огу деп адап турар. Революция мурнунун ээниргей салдыгы хоорайыгажа—Новосибирск колхоз деп адатырып турган ол хоорай, ам бистич чургувустун чөөн чүгүндө улуг индустриалдык болгаш культурулук төп болу берген.

Совет эрге-чагырганын чылдарынын дургузунда тургустунган Новосибирсктин күчүлүг индустриясы Алтайнын, Сибиринин, Ыракки Чөөн-чүктүн болгаш чуртук өскөлдө чөлдөрүнүн туугуларын болгаш үлөтүрү бөдүрүлгелерин дериг-херекселдер-биле, механизмер-биле хандырып турар. Новосибирсктин заводтарынын продуктулары чер болгонда билингени-биле ажылаанын турар.

Новосибирсктин үлөтүрү продукция бөдүрүлгезин чылдын на улгатырып, бөдүрүлгезин культуразы бедин, күш-ажылдын бөдүрүкчүлүү бедин турар. Чинчээлэрге, бо чылдын он айларынын дургузунда үлөтүрү продукциянын бөдүрүлгезин эрткен чылдын ол-ла үезинде 18 хуу өскөн. Кара металлдын продукциянын бөдүрүлгезин 35 хуу, туугу материалдары—45 хуу, тускай станоктар—ийн чартык катап улгаткан.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин

алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар. Улустун херектели аш-чөм болгаш үлөтүрү бараанынын бөдүрүлүгү турар бөдүрүлгелер Новосибирсктин экономикасында көскү черин алганнар.

Барнаул. Алтайнын 1944 чылда тургустунган көдөө ажал-агы институту мун хире агрономиянын болгаш зоотехниктерин белеткеп үндүргөн. Ам институтта — агрономиянын, зоотехниканын болгаш көдөө ажал-агы механикасынын үш факультеттери бар.

Чурукта: зоотехника факультетинин ийги кураунун студенттери микробиология лабораториясында.

Чуруу В. Николаевтин. СЭТА-нын прессклишези.

Тудуг бригаданын ажылын сегидер

Өвүр районда «Коммунизмче орук» көдөө ажал-агы артели тудуг планын күссөткөн. 1953 чылда чуртталганын 15 бажынын тудат тургаш 8 бажынын ханазын салып тургускан, планнатынган 6 мал кажааларындан 3 кажаанын чартык чыл иштинде тутса-да, ам-даа бир кажаа ажылап кирбөөн.

Бир тараа шыгаар склад база-ла кылдырмай, ам-даа шагжаа берген турбушаан. Устүнде планын тудугларын күссөткөмөй барган чылдаганын тудуг бригадир эш Эдер-оол тудугда быжылган 58 колхозчуларын боттук дурдтайн, ала-чайгаарлаашкында салганы-биле чамдык тудугчулар боттарынын хууда ажылын кылып анып, динч-оол чоруп турар. Чижээ, Деңизин-оол, Биче-оол олар 10 ажыг хонукта аныаан, оларны ажыладыр дугайында кандыг-даа негелде чок анаа-ла эртирип турар.

Тудугда быжылган 1 машинаны, 8 тергени, 33 айттары чөп ажыла-вайн турар. Ол айттарын мергежил чок 14 хардыг Хавында деп бичип оол кадарып, айттарын ажаала.

Х. САМЫЛДАЙ.

Колхозта агро-зоотехниктиг өөредилгени боттук удузтур

Таңды районун Балгазында «Революциянын чалбыжы» колхоз 3 чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг болгаш зоотехниктиг курстары 1953 чылдын ноябрьда органистап тургускан.

Колхозчуларын ортузунга органистаатынган агро-зоотехниктиг курсту колхозтун агроному эш О. П. Чуева удуз сонуургал-биле башкылап турар. Агро-зоотехниктиг курс «Хөрзүнү канчак тывылган», «Үнүштүн амдыраарына чү херектил», «Хөрзүн болгаш оон үнүштү», «Хөрзүнү структуразы», «Хөрзүнүн херилери», «Хөрзүн зоналары», «Сиген аралаштыр тарыла ээлчештирилгези» болгаш өске-даа темаларын өөренип эрткен.

Курстун дынакчылары баштайгы үеде 14 кижиги турганындан 22 кижиги чедир өскөн болгаш өөредилге херекселдери-биле бүрүн хандырттыган. Оон дынакчылары эштер И. Суян, С. Саарма, Ч. Бадрал, Ю. Тончут, С. Миндиней, А. Политик болгаш оон-да өскөлөр кончук эки өөренип турар. Ынчалза-да, чамдык кижилер кичээлге келбейн турар. Хову бригадир эш Гуляев «чажымдан тура-ла тара тарып, чер ажылы кылып өскөн мен» дээш агро-зоотехниктиг курска өөренимейн турар.

Ол ышкаш четпестер Үтүг-Тургада мал фермазында органиста-

409 КАРАКУЛЬ ХУРАГАННАР

Монгуш Мөңгө Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» көдөө ажал-агы артелини хойжузу. Ол 6 чыл иштинде колхозтун хой малын менди кадарып, өстүр азырап келген. Ниятинин мал ажылын хөгжүдөр дээш оон кайгамчыкты күш-ажылын колхозчулар бедин-биле үнөлдү турар.

Ол 1953 чылда 400 хойлардан 409 каракуль хураганын өстүрүп алган! Ам кыш ажыры-биле колхоз баштаар черинден анаа 500 төрүү хойларын үзүп берген. Ол болза, чачгыс кижиге ында-ла амыр эвек коьдан хой-дур. Ниятинин идегеткен хундүлүг херээн ак-сеткилдиг күссөдир дээш Монгуш Мөңгө ам үеде эрестиг ажылап турар. Бо чайын бодунун хонига четчери-биле белеткеп алган сизгенин чамдызын кыштаанда белеткеп, база 200 пуд ажыг саванын кажаалап алган. 500 ажыг хойну чыгыс кажаазын болгаш хураганын тургузар бир чыгыс кажааны ол боду кылып алган. Кажаа иштинге төгөр 2 тонна ажыг кургаг өлек белеп бар.

К. МАШПАК-ООЛ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Көдөө чонуну культурулук хандырылганын экижидер

Чөөн-Хемчик районун Чыргакыда улгатыр катыштырган үш колхозтар бар. Ол колхозтарын суурларында чурттакчы чон: колхозчулар, көдөө интеллигенция, школачулар кончук хөй. Оларга бо чылдын сентябрь айдан эгелээш, уран-чүүлдүн база бир чугула адыры—кино чорук көргүзүлгө чачгыс-даа удаа болуп көрбөөн.

Чүглө кино-чоруктун көргүзүлгөри эвес, харын чонун ортузунга, ылангыч колхозчу малчынарга эш Н. С. Хрущевтун илеткенин талазы-биле СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалын болгаш өскөлдө тайылбырдыг ажалдарын ол колхозтарда четпес чорудуп турар.

Мынчангаш районун Чыргакы колхозтарынын суурларында чурттакчы чонга лекция, беседаны болгаш кино-чорук көргүзүлгөринин талазы-биле ажалдарын күштедирип чорударын хамаарышкан албан организация чөлдөрүнө сүмелээш чогуур.

М. ООЛЧУКАЙ.

Оттулар быш-биле хандырыр

Эрзин районун «Кызыл сылдыс» колхозтун баштаар чери (даргазы эш Сагаач) ында эге школан бо өөредилге чыгына одаар 400 кубометр топкал жажын белеткеп бээр-биле керээни чаргаш, ук школадан дыка хөй түнүг рубльди ажылаан.

Колхоз баштаар чери херек кырында эге школага 82 кубометр топкал жашты белеткеп бергени-биле болуп каан. Сөөлгү үеде оон артан 30 кубометр ыжыг безия төнөр четкен болгаш кышкы одалгага канчак-даа чедиптес. Ол колхозтун баштаар чери чачгыс бо чылын эвес, эрткен чылын школа-биле чарган керээни база-ла чедир күссөтпейн турар.

Ынчангаш школа ажылын чугулага көрүп, оон одаар ыш-биле хандырылганын дарый организа-тар талазы-биле боттук хемчеглерин ында колхоз баштаар чери

ДАШТЫКЫ ЛИТЕРАТУРАГА ЧАА ЧУУЛДЕР

Чогаалчынын чаза-шавыкчы сөзү

Даштыкы литератураны парлап үндүрүп турар чекословак чогаалчы Франтишек Кубканын расказтарынын чымдызы үндүргөн. Ол расказтар Чехословакиянын Тайбыннын национал шаңналыни чедип алган. Ооң кол темазы болза, амгы үеңиң эң чугула айтыры болур тайбың камгалалының демисе-ли болуп турар.

Расказтарнын автору—Чехословакиянын хоочун чогаалчыларынын бирээзи—ол хөйүн көрүп, чурттап эрттирген. Делегейин ийги дайынның муруну чарымда ооң Совет Эвилелинге чораны ооң орус кижилерге болгаш совет культурага күштүг ынакчалык түртүндүргөн. Кубка ынакарда-ла совет улустун дугайында, тургустунуп турар социализмни дугайында очерктеринин номун бижип үндүрүпкөн.

Чехословак улус фашистаг агресиянын баштайгы чизи болу берген турган. Ол улус аар-берге болгаш хангыг эжеледи чурттап эрттиргөн, патриоттарны империалистерни көөр хөөн чок чоруу хайгыгы үгөн. Ам америк миллиардерлер гитлержи дуржок чоруктун изин истеп, Чөөн чүкче похода кириер дээң хөлезиленикчи өлдүрүкчү дээрбечилерни белектеп турарлар. «Кижилер серемчилиг болунар» деп Францишек Кайгамчыктыг чагы Франтишек Кубканың расказтарында сиңдиккен.

Кубканың расказтарында авторнуң кижиге ёзулуг ынакшылы сөглетинип турар. Остравада кырган шахтер, Версальда сад ажаакчызы, Варшаванын ажилчыны олар шуптузу Кубкага үнелиг, ол оларнын дугайын улуг эргелеликчи болгаш изинг ынакшыл-биле бижип турар. «Кроутил ирейниң мерген чоруу» деп расказына кырган таравчынын чайгалышыкчыларынын дугайы, көдээ ажил-агый кооперативинге кирип алган хирезинде-ле мырысай адак сөөлүңе чедир-ле инеэн нийти малга кадарын саалаан турарынын дугайын автор ёзулуг чех чаңчыл-биле бижип турар.

Кызыгааржы оглу аңаа чорук аайында кире дүшкөн. Инекти дужаарын үр эвес-даа болза саададырынын барымдаа чылдагааны ам бар апарган. Чөмөнни олурарынын аразында Кроутил ирей оглу-биле чугаалашкан, американнарнын эсчилерини хостадып салып үндүрүп турар апарганын билип алган.

—Салдырыпканиарнын хөйү мурунда манча база чораяннар, олар кижилерин өлдүрүп, үтөп дээрбелеп турганнар—деп чугаалап эгелээң.

—Американнарнын немелтерини чөсөпөлөп турары аңаа эвес болдуру ийин, олар немелтерини аайына киирип алгаш, мээң камгалап турарым чөри үргездээрин орадажып турарлар. Чүвөңиң ужуру-утказы мындыг-дыр ийин, ачай!

—Бүтпес хөрок-тир!—деп кырган Кроутил алгырыпкан, столду чудуруу-биле чык кылган.—Кандыг бир хөмчөөн алыр апаар-дыр!

—Ап көрүңер, ачай!

—Мен бе?!—дээң Кроутил оглуңе карактарын хөре көргөн.

—Мээң дугайында багай чүвө бо-давай көр, Вилла. Мен, Кроутил ашак кандыг-бир чүвөни кылып шыдаар ышкажым чүл? Мен жоруптум, авазы!

Автор «Төрүтүңениң хөречиледи» деп расказына каттап тургустунуп турар Варшаваны бижээң. Ында тайбың талаалкчыларының Варшава конгресси эртип турар. Америк журналист Джемс Эватт —меге информацияны болгаш хонугул таралдырың мастери —Катышкан Штаттарже конгресстин ажилчыны дугайында меге корреспондентияны дамчыдып турар. Эватт ооң сөөлүңде чаа чүдүдер дилем чоруп каар, Маршалковская кулумчузунда тулдуга Ян Собесский корольдуг оглуңуң уруу дашчы болуп ажилдап турар деп улус аңаа чугаалаан. Ужуражышыкчы болганда, Елена Завадская бедик сыңың, кара карақтыг чараш кыс. Эватттын дилээң ёзугаар болуңга чок кижилериниң салым-чаяанының дугайын чугаалаан. Ооң чугаазы—барың чүктүң империалистеринге болгаш оларнын польша база немел хөлезиленикчилеринге көргүңчү киленикчилик-биле долдунган. Аңаа чок сөс кижиге өлдүрүкчүлерин хангыг холугна таварышкан, амгы-тыннидан чарылган. Польшаның бүгү ажилчы чоңары «силерни болгаш чалчаларыңарны көөр хөңү-чөк... Мен ам силерден адыр-лайың, а силер чоруй барып көрүңер. Дүргөн-не Варшавадан үнүңер» деп журналист чоруп турда, Елена Завадская улуг киленикчилик, болгаш чөккөнүкчүлүк-биле чугаалаан.

«Версальдык сад ажаакчызы», «Мистер Смиттин хүлүмзүрүшкү-

рар-дыр силер. Ол ай чырып кээрге аажок-ла өөрүүр амытан чүвө.

—Кандыг айыл ол?—деп аныяк оол айтырган.—Ам чырык хүндүс ышкажыл.

—Аңаа ынаарым ол тур ийин. Мен шүдүкчү салым-чаяан чок мен. Ам силер, бүгү немелтер мээң хава ыдымга дөмей силер. Силерни чөмгөрип турар бис, силер аш силер, бис дужай бээривиске эршип турар ышкажыңар чүл, а бис кайнаар дуралай-дыр бис, силерни ынаар ыдалаптар бис.

—Кысыңчыг чүдөк демелге-дир.

—Мен шүдүкчү эвезимни такыр-лап тур мен. Ынчалза-даа Америка Рейде кээп быжыга бергенинге өөрүүр мен. Бо хөми дээң Французтар-биле муң чылда маргышкан силер. Ам хамык чүвө башкарылган. Бистер мында болганда.

Элээн ээиртир ижилкен америк разведчик америк реакцияның планын чажыраарын бөзүн хөрекке албас турган. Мистер Филипске Рейн хөм болза.—«Француз тулдучукуң шөлүңчө кирериниң мурунда стратегия шүгүм болуп турар, Европа маневрлар кылырының хостуг чөри. Шериг байдалыңа таарыштыр американнарга чамдык чөриңиң «эң зоналар» болдуруттары хөрек, а чогум тааржыр чөриңиң Рейн деп көрүп турарлар, чүгө Лорейлерниң чалымнарын сугже кирип октаптар, оон Швейцариядан Боннун бодуңга чедир кайгамчык улуг хөд тургустунар.

«Мээң-биле кады ижиңер, аныяк кижиге, ижиңер—деп америк капитан чүлүрүп турган.—Кандыг-даа дайын дөмейликчө көрбөң эң улуг дайын болур. Ооң сөөлүңде бүгү делегейге америк тергидел турар!»

Немел аныяк оол изинг кижиге болза-даа, ол кошак,—деп автор бижип турар. Ынчалзажок ол мистер Филипски бажын арага шыла-биле чара шааптар дилим чорукту болгаш тура-сорукту тып ап шыдапкан, немел улус американнарга хөңүч чок. Олар хава ыттар болурун күзө-вөс. Улустар ам чүвөни билер аларган. АКШ-тың империалистери Рейниң ол чарындан-даа, ол ышкаш бо чарындан-даа боттарыңды тура-сорууңуң күсөлдөкчилерин ыдыг-ла чинк тып ап шыдавас апарганнар.

Кореяда пушкаларың дааштааныкы соксай берген үеде, Францишек Кубканың «Сеулдан келген студент» деп расказы чаза-шавыкчы күш-биле онза чаңгылаңып турар. Номчукчуң мурунга америк шериг полициязының майору Джон Хоулер көстүп келир. Кореяга ол эрге-дужаалык белидин, доллар ажилдап алыр дээң келген. Хоулер фронтундан ырак, айым чок ыркым булуңга туруп алгаш,—«партизаннарың» дилими-биле туразында аажылап, камгалап чок корей кижилерни судтап, өлдүрүп каап турар. «Бир эвес дайын сагышка чедир үр болду болза, эилер байып алгаш, ат-алдарың штаттарже чана бээр».—Хоулер күзөп турар.

Бир-ле каттап аңаа ёзулуг партизаннарың чедирип келген, оларны эттеп-сокулап, хөп-сынын орбарлап каапкан. Камгалап бар турбуже, америк майор кижилерни хүлү-биле байысаары эки деп бодаан. Партизаннарың удуртукчузун аныяк оол англи дылды билер. «Англи дыл-биле чугаалаарың кая өөренип алганың ол?» деп Хоулер айтырп турар.

—Сеул университетинде.

—Партизан бодуруңче силерни кым албадааның?

—Төрөөң чуртка бистинг ынакшы-лымыс...

—Силер, тора өлүктөр, канчап бистинг тура-соруууска удурланыр дээңинер ол? Корей кулдар силер Катышкан Штаттарнын президентияне канчап удурланың диттир силер?

—Көрүңердан, диттиптер ышкажыл. Бөзүн холда боолуг де!

Кореянык шак ол туруштуг, эредидим маалдыктыг оглуңуң мурунуга туттунуп шыдатымнай барган, майор Хоулер ооң бажын чуура шаап кааптарын дужааган.

Кубканың расказтары шыңгы чорук-биле сиңиккен. Ол амгы үеңиң эң чугула айтырыларын чогаалдарына бижип турар; ооң чогаалдары америк дайын кысыкчыларына удур демисежиң турар кустуг улустарның чидиг чөпсө болуп турар.

Кубканың тайбың хөзөңге болгаш кижиге нийтелидиг чөптүг оорунага бердиген расказтарын ооң төрөөң чуртунда бүгү кижилерни чылы-биле уткаан. Ол ышкаш совет номчукулар чехословак чогаалчының ол расказтарын улуг сонуургал-биле номчуурлар.

Мистер Филипс хүлүмзүрээш, арагалыг аян көдүргөн.

—Силерниң кем чок чүрээңер дээң!—деп ол чугаалаан.—Ижилти-нерем, аныяк кижиге. Силер менээ—мээң хава ыдым ышкаш сагыңды-

рар-дыр силер. Ол ай чырып кээрге аажок-ла өөрүүр амытан чүвө.

—Кандыг айыл ол?—деп аныяк оол айтырган.—Ам чырык хүндүс ышкажыл.

—Аңаа ынаарым ол тур ийин. Мен шүдүкчү салым-чаяан чок мен. Ам силер, бүгү немелтер мээң хава ыдымга дөмей силер. Силерни чөмгөрип турар бис, силер аш силер, бис дужай бээривиске эршип турар ышкажыңар чүл, а бис кайнаар дуралай-дыр бис, силерни ынаар ыдалаптар бис.

—Кысыңчыг чүдөк демелге-дир.

—Мен шүдүкчү эвезимни такыр-лап тур мен. Ынчалза-даа Америка Рейде кээп быжыга бергенинге өөрүүр мен. Бо хөми дээң Французтар-биле муң чылда маргышкан силер. Ам хамык чүвө башкарылган. Бистер мында болганда.

Элээн ээиртир ижилкен америк разведчик америк реакцияның планын чажыраарын бөзүн хөрекке албас турган. Мистер Филипске Рейн хөм болза.—«Француз тулдучукуң шөлүңчө кирериниң мурунда стратегия шүгүм болуп турар, Европа маневрлар кылырының хостуг чөри. Шериг байдалыңа таарыштыр американнарга чамдык чөриңиң «эң зоналар» болдуруттары хөрек, а чогум тааржыр чөриңиң Рейн деп көрүп турарлар, чүгө Лорейлерниң чалымнарын сугже кирип октаптар, оон Швейцариядан Боннун бодуңга чедир кайгамчык улуг хөд тургустунар.

«Мээң-биле кады ижиңер, аныяк кижиге, ижиңер—деп америк капитан чүлүрүп турган.—Кандыг-даа дайын дөмейликчө көрбөң эң улуг дайын болур. Ооң сөөлүңде бүгү делегейге америк тергидел турар!»

Немел аныяк оол изинг кижиге болза-даа, ол кошак,—деп автор бижип турар. Ынчалзажок ол мистер Филипски бажын арага шыла-биле чара шааптар дилим чорукту болгаш тура-сорукту тып ап шыдапкан, немел улус американнарга хөңүч чок. Олар хава ыттар болурун күзө-вөс. Улустар ам чүвөни билер аларган. АКШ-тың империалистери Рейниң ол чарындан-даа, ол ышкаш бо чарындан-даа боттарыңды тура-сорууңуң күсөлдөкчилерин ыдыг-ла чинк тып ап шыдавас апарганнар.

Кореяда пушкаларың дааштааныкы соксай берген үеде, Францишек Кубканың «Сеулдан келген студент» деп расказы чаза-шавыкчы күш-биле онза чаңгылаңып турар. Номчукчуң мурунга америк шериг полициязының майору Джон Хоулер көстүп келир. Кореяга ол эрге-дужаалык белидин, доллар ажилдап алыр дээң келген. Хоулер фронтундан ырак, айым чок ыркым булуңга туруп алгаш,—«партизаннарың» дилими-биле туразында аажылап, камгалап чок корей кижилерни судтап, өлдүрүп каап турар. «Бир эвес дайын сагышка чедир үр болду болза, эилер байып алгаш, ат-алдарың штаттарже чана бээр».—Хоулер күзөп турар.

Бир-ле каттап аңаа ёзулуг партизаннарың чедирип келген, оларны эттеп-сокулап, хөп-сынын орбарлап каапкан. Камгалап бар турбуже, америк майор кижилерни хүлү-биле байысаары эки деп бодаан. Партизаннарың удуртукчузун аныяк оол англи дылды билер. «Англи дыл-биле чугаалаарың кая өөренип алганың ол?» деп Хоулер айтырп турар.

—Сеул университетинде.

—Партизан бодуруңче силерни кым албадааның?

—Төрөөң чуртка бистинг ынакшы-лымыс...

—Силер, тора өлүктөр, канчап бистинг тура-соруууска удурланыр дээңинер ол? Корей кулдар силер Катышкан Штаттарнын президентияне канчап удурланың диттир силер?

—Көрүңердан, диттиптер ышкажыл. Бөзүн холда боолуг де!

Кореянык шак ол туруштуг, эредидим маалдыктыг оглуңуң мурунуга туттунуп шыдатымнай барган, майор Хоулер ооң бажын чуура шаап кааптарын дужааган.

Кубканың расказтары шыңгы чорук-биле сиңиккен. Ол амгы үеңиң эң чугула айтырыларын чогаалдарына бижип турар; ооң чогаалдары америк дайын кысыкчыларына удур демисежиң турар кустуг улустарның чидиг чөпсө болуп турар.

Кубканың тайбың хөзөңге болгаш кижиге нийтелидиг чөптүг оорунага бердиген расказтарын ооң төрөөң чуртунда бүгү кижилерни чылы-биле уткаан. Ол ышкаш совет номчукулар чехословак чогаалчының ол расказтарын улуг сонуургал-биле номчуурлар.

Мистер Филипс хүлүмзүрээш, арагалыг аян көдүргөн.

—Силерниң кем чок чүрээңер дээң!—деп ол чугаалаан.—Ижилти-нерем, аныяк кижиге. Силер менээ—мээң хава ыдым ышкаш сагыңды-

рар-дыр силер. Ол ай чырып кээрге аажок-ла өөрүүр амытан чүвө.

—Кандыг айыл ол?—деп аныяк оол айтырган.—Ам чырык хүндүс ышкажыл.

—Аңаа ынаарым ол тур ийин. Мен шүдүкчү салым-чаяан чок мен. Ам силер, бүгү немелтер мээң хава ыдымга дөмей силер. Силерни чөмгөрип турар бис, силер аш силер, бис дужай бээривиске эршип турар ышкажыңар чүл, а бис кайнаар дуралай-дыр бис, силерни ынаар ыдалаптар бис.

—Кысыңчыг чүдөк демелге-дир.

—Мен шүдүкчү эвезимни такыр-лап тур мен. Ынчалза-даа Америка Рейде кээп быжыга бергенинге өөрүүр мен. Бо хөми дээң Французтар-биле муң чылда маргышкан силер. Ам хамык чүвө башкарылган. Бистер мында болганда.

Элээн ээиртир ижилкен америк разведчик америк реакцияның планын чажыраарын бөзүн хөрекке албас турган. Мистер Филипске Рейн хөм болза.—«Француз тулдучукуң шөлүңчө кирериниң мурунда стратегия шүгүм болуп турар, Европа маневрлар кылырының хостуг чөри. Шериг байдалыңа таарыштыр американнарга чамдык чөриңиң «эң зоналар» болдуруттары хөрек, а чогум тааржыр чөриңиң Рейн деп көрүп турарлар, чүгө Лорейлерниң чалымнарын сугже кирип октаптар, оон Швейцариядан Боннун бодуңга чедир кайгамчык улуг хөд тургустунар.

«Мээң-биле кады ижиңер, аныяк кижиге, ижиңер—деп америк капитан чүлүрүп турган.—Кандыг-даа дайын дөмейликчө көрбөң эң улуг дайын болур. Ооң сөөлүңде бүгү делегейге америк тергидел турар!»

Немел аныяк оол изинг кижиге болза-даа, ол кошак,—деп автор бижип турар. Ынчалзажок ол мистер Филипски бажын арага шыла-биле чара шааптар дилим чорукту болгаш тура-сорукту тып ап шыдапкан, немел улус американнарга хөңүч чок. Олар хава ыттар болурун күзө-вөс. Улустар ам чүвөни билер аларган. АКШ-тың империалистери Рейниң ол чарындан-даа, ол ышкаш бо чарындан-даа боттарыңды тура-сорууңуң күсөлдөкчилерин ыдыг-ла чинк тып ап шыдавас апарганнар.

Кореяда пушкаларың дааштааныкы соксай берген үеде, Францишек Кубканың «Сеулдан келген студент» деп расказы чаза-шавыкчы күш-биле онза чаңгылаңып турар. Номчукчуң мурунга америк шериг полициязының майору Джон Хоулер көстүп келир. Кореяга ол эрге-дужаалык белидин, доллар ажилдап алыр дээң келген. Хоулер фронтундан ырак, айым чок ыркым булуңга туруп алгаш,—«партизаннарың» дилими-биле туразында аажылап, камгалап чок корей кижилерни судтап, өлдүрүп каап турар. «Бир эвес дайын сагышка чедир үр болду болза, эилер байып алгаш, ат-алдарың штаттарже чана бээр».—Хоулер күзөп турар.

Бир-ле каттап аңаа ёзулуг партизаннарың чедирип келген, оларны эттеп-сокулап, хөп-сынын орбарлап каапкан. Камгалап бар турбуже, америк майор кижилерни хүлү-биле байысаары эки деп бодаан. Партизаннарың удуртукчузун аныяк оол англи дылды билер. «Англи дыл-биле чугаалаарың кая өөренип алганың ол?» деп Хоулер айтырп турар.

—Сеул университетинде.

—Партизан бодуруңче силерни кым албадааның?

—Төрөөң чуртка бистинг ынакшы-лымыс...

—Силер, тора өлүктөр, канчап бистинг тура-соруууска удурланыр дээңинер ол? Корей кулдар силер Катышкан Штаттарнын президентияне канчап удурланың диттир силер?

—Көрүңердан, диттиптер ышкажыл. Бөзүн холда боолуг де!

Кореянык шак ол туруштуг, эредидим маалдыктыг оглуңуң мурунуга туттунуп шыдатымнай барган, майор Хоулер ооң бажын чуура шаап кааптарын дужааган.

Кубканың расказтары шыңгы чорук-биле сиңиккен. Ол амгы үеңиң эң чугула айтырыларын чогаалдарына бижип турар; ооң чогаалдары америк дайын кысыкчыларына удур демисежиң турар кустуг улустарның чидиг чөпсө болуп турар.

Кубканың тайбың хөзөңге болгаш кижиге нийтелидиг чөптүг оорунага бердиген расказтарын ооң төрөөң чуртунда бүгү кижилерни чылы-биле уткаан. Ол ышкаш совет номчукулар чехословак чогаалчының ол расказтарын улуг сонуургал-биле номчуурлар.

Мистер Филипс хүлүмзүрээш, арагалыг аян көдүргөн.

—Силерниң кем чок чүрээңер дээң!—деп ол чугаалаан.—Ижилти-нерем, аныяк кижиге. Силер менээ—мээң хава ыдым ышкаш сагыңды-

рар-дыр силер. Ол ай чырып кээрге аажок-ла өөрүүр амытан чүвө.

—Кандыг айыл ол?—деп аныяк оол айтырган.—Ам чырык хүндүс ышкажыл.

—Аңаа ынаарым ол тур ийин. Мен шүдүкчү салым-чаяан чок мен. Ам силер, бүгү немелтер мээң хава ыдымга дөмей силер. Силерни чөмгөрип турар бис, силер аш силер, бис дужай бээривиске эршип турар ышкажыңар чүл, а бис кайнаар дуралай-дыр бис, силерни ынаар ыдалаптар бис.

—Кысыңчыг чүдөк демелге-дир.

—Мен шүдүкчү эвезимни такыр-лап тур мен. Ынчалза-даа Америка Рейде кээп быжыга бергенинге өөрүүр мен. Бо хөми дээң Французтар-биле муң чылда маргышкан силер. Ам хамык чүвө башкарылган. Бистер мында болганда.

Элээн ээиртир ижилкен америк разведчик америк реакцияның планын чажыраарын бөзүн хөрекке албас турган. Мистер Филипске Рейн хөм болза.—«Француз тулдучукуң шөлүңчө кирериниң мурунда стратегия шүгүм болуп турар, Европа маневрлар кылырының хостуг чөри. Шериг байдалыңа таарыштыр американнарга чамдык чөриңиң «эң зоналар» болдуруттары хөрек, а чогум тааржыр чөриңиң Рейн деп көрүп турарлар, чүгө Лорейлерниң чалымнарын сугже кирип октаптар, оон Швейцариядан Боннун бодуңга чедир кайгамчык улуг хөд тургустунар.

«Мээң-биле кады ижиңер, аныяк кижиге, ижиңер—деп америк капитан чүлүрүп турган.—Кандыг-даа дайын дөмейликчө көрбөң эң улуг дайын болур. Ооң сөөлүңде бүгү делегейге америк тергидел турар!»

Немел аныяк оол изинг кижиге болза-даа, ол кошак,—деп автор бижип турар. Ынчалзажок ол мистер Филипски бажын арага шыла-биле чара шааптар дилим чорукту болгаш тура-сорукту тып ап шыдапкан, немел улус американнарга хөңүч чок. Олар хава ыттар болурун күзө-вөс. Улустар ам чүвөни билер аларган. АКШ-тың империалистери Рейниң ол чарындан-даа, ол ышкаш бо чарындан-даа боттарыңды тура-сорууңуң күсөлдөкчилерин ыдыг-ла чинк тып ап шыдавас апарганнар.

Кореяда пушкаларың дааштааныкы соксай берген үеде, Францишек Кубканың «Сеулдан келген студент» деп расказы чаза-шавыкчы күш-биле онза чаңгылаңып турар. Номчукчуң мурунга америк шериг полициязының майору Джон Хоулер көстүп келир. Кореяга ол эрге-дужаалык белидин, доллар ажилдап алыр дээң келген. Хоулер фронтундан ырак, айым чок ыркым булуңга туруп алгаш,—«партизаннарың» дилими-биле туразында аажылап, камгалап чок корей кижилерни судтап, өлдүрүп каап турар. «Бир эвес дайын сагышка чедир үр болду болза, эилер байып алгаш, ат-алдарың штаттарже чана бээр».—Хоулер күзөп турар.

Бир-ле каттап аңаа ёзулуг партизаннарың чедирип келген, оларны эттеп-сокулап, хөп-сынын орбарлап каапкан. Камгалап бар турбуже, америк майор кижилерни хүлү-биле байысаары эки деп бодаан. Партизаннарың удуртукчузун аныяк оол англи дылды билер. «Англи дыл-биле чугаалаарың кая өөренип алганың ол?» деп Хоулер айтырп турар.

—Сеул университетинде.

—Партизан бодуруңче силерни кым албадааның?

—Төрөөң чуртка бистинг ынакшы-лымыс...

—Силер, тора өлүктөр, канчап бистинг тура-соруууска удурланыр дээңинер ол? Корей кулдар силер Катышкан Штаттарнын президентияне канчап удурланың диттир силер?

—Көрүңердан, диттиптер ышкажыл. Бөзүн холда боолуг де!

Кореянык шак ол туруштуг, эредидим маалдыктыг оглуңуң мурунуга туттунуп шыдатымнай барган, майор Хоулер ооң бажын чуура шаап кааптарын дужааган.

Кубканың расказтары шыңгы чорук-биле сиңиккен. Ол амгы үеңиң эң чугула айтырыларын чогаалдарына бижип турар; ооң чогаалдары америк дайын кысыкчыларына удур демисежиң турар кустуг улустарның чидиг чөпсө болуп турар.

Кубканың тайбың хөзөңге болгаш кижиге нийтелидиг чөптүг оорунага бердиген расказтарын ооң төрөөң чуртунда бүгү кижилерни чылы-биле уткаан. Ол ышкаш совет номчукулар чехословак чогаалчының ол расказтарын улуг сонуургал-биле номчуурлар.

Мистер Филипс хүлүмзүрээш, арагалыг аян көдүргөн.

—Силерниң кем чок чүрээңер дээң!—деп ол чугаалаан.—Ижилти-нерем, аныяк кижиге. Силер менээ—мээң хава ыдым ышкаш сагыңды-

рар-дыр силер. Ол ай чырып кээрге аажок-ла өөрүүр амытан чүвө.

—Кандыг айыл ол?—деп аныяк оол айтырган.—Ам чырык хүндүс ышкажыл.

—Аңаа ынаарым ол тур ийин. Мен шүдүкчү салым-чаяан чок мен. Ам силер, бүгү немелтер мээң хава ыдымга дөмей силер. Силерни чөмгөрип турар бис, силер аш силер, бис дужай бээривиске эршип турар ышкажыңар чүл, а бис кайнаар дуралай-дыр бис, силерни ынаар ыдалаптар бис.

—Кысыңчыг чүдөк демелге-дир.

—Мен шүдүкчү эвезимни такыр-лап тур мен. Ынчалза-даа Америка Рейде кээп быжыга бергенинге өөрүүр мен. Бо хөми дээң Французтар-биле муң чылда маргышкан силер. Ам хамык чүвө башкарылган. Бистер мында болганда.

Элээн ээиртир ижилкен америк разведчик америк реакцияның планын чажыраарын бөзүн хөрекке албас турган. Мистер Филипске Рейн хөм болза.—«Француз тулдучукуң шөлүңчө кирериниң мурунда стратегия шүгүм болуп турар, Европа маневрлар кылырының хостуг чөри. Шериг байдалыңа таарыштыр американнарга чамдык чөриңиң «эң зоналар» болдуруттары хөрек, а чогум тааржыр чөриңиң Рейн деп көрүп турарлар, чүгө Лорейлерниң чалымнарын сугже кирип октаптар, оон Швейцариядан Боннун бодуңга чедир кайгамчык улуг хөд тургустунар.

«Мээң-биле кады ижиңер, аныяк кижиге, ижиңер—деп америк капитан чүлүрүп турган.—Кандыг-даа дайын дөмейликчө көрбөң эң улуг дайын болур. Ооң сөөлүңде бүгү делегейге америк тергидел турар!»

Немел аныяк оол изинг кижиге болза-даа, ол кошак,—деп автор бижип турар. Ынчалзажок ол мистер Филипски бажын арага шыла-биле чара шааптар дилим чорукту болгаш тура-сорукту тып ап шыдапкан, немел улус американнарга хөңүч чок. Олар хава ыттар болурун күзө-вөс. Улустар ам чүвөни билер аларган. АКШ-тың империалистери Рейниң ол чарындан-даа, ол ышкаш бо чарындан-даа боттарыңды тура-сорууңуң күсөлдөкчилерин ыдыг-ла чинк тып ап шыдавас апарганнар.

Кореяда пушкаларың дааштааныкы соксай берген үеде, Францишек Кубканың «Сеулдан келген студент» деп расказы чаза-шавыкчы күш-биле онза чаңгылаңып турар. Номчукчуң мурунга америк шериг полициязының майору Джон Хоулер көстүп келир. Кореяга ол эрге-дужаалык белидин, доллар ажилдап алыр дээң келген. Хоулер фронтундан ырак, айым чок ыркым булуңга туруп алгаш,—«партизаннарың» дилими-биле туразында аажылап, камгалап чок корей кижилерни судтап, өлдүрүп каап турар. «Бир эвес дайын сагышка чедир үр болду болза, эилер байып алгаш, ат-алдарың штаттарже чана бээр».—Хоулер күзөп турар.

Бир-ле каттап аңаа ёзулуг партизаннарың чедирип келген, оларны эттеп-сокулап, хөп-сынын орбарлап каапкан. Камгалап бар турбуже, америк майор кижилерни хүлү-биле байысаары эки деп бодаан. Партизаннарың удуртукчузун аныяк оол англи дылды билер. «Англи дыл-биле чугаалаарың кая өөренип алганың ол?» деп Хоулер айтырп турар.

—Сеул университетинде.

—Партизан бодуруңче силерни кым албадааның?

—Төрөөң чуртка бистинг ынакшы-лымыс...

—Силер, тора өлүктөр, канчап бистинг тура-соруууска удурланыр дээңинер ол? Корей кулдар силер Катышкан Штаттарнын президентияне канчап удурланың диттир силер?

—Көрүңердан, диттиптер ышкажыл. Бөзүн холда боолуг де!

Кореянык шак ол туруштуг, эредидим маалдыктыг оглуңуң мурунуга туттунуп шыдатымнай барган, майор Хоулер ооң бажын чуура шаап кааптарын дужааган.

Кубканың расказтары шыңгы чорук-биле сиңиккен. Ол амгы үеңиң эң чугула айтырыларын чогаалдарына бижип турар; ооң чогаалдары америк дайын кысыкчыларына удур демисежиң турар кустуг улустарның чидиг чөпсө болуп турар.

Кубканың тайбың хөзөңге болгаш кижиге нийтелидиг чөптүг оорунага бердиген расказтарын ооң төрөөң чуртунда бүгү кижилерни чылы-биле уткаан. Ол ышкаш совет номчукулар чехословак чогаалчының ол расказтарын улуг сонуургал-биле номчуурлар.

Мистер Филипс хүлүмзүрээш, арагалыг аян көдүргөн.

—Силерниң кем чок чүрээңер дээң!—деп ол чугаалаан.—Ижилти-нерем, аныяк кижиге. Силер менээ—мээң хава ыдым ышкаш сагыңды-

Швецияның демократтыг хөй-ниитизи Сталинчы шаңналдың лауреады Андреа Андреевни байырлап турар

СТОКГОЛЬМ. Швециянын деп-шилтеги хөй-ниитизи 1953 чылда «Улустар аразына тайбыңны быжыглаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналыни Швецияны хөй-ниитизин иделкейлиг ажилдакчызы Андреа Андреевге тывыскан дугайында дындагыны улуг көдүрүшкүн-биле уткаан.

Бедик шаңналды тывыскан-биле холбаштыр Андреа Андреевниң адресинге хөй саныг байырлыг чагаалар кирип турар.

«Делегейниң Сталинчы шаңналы Андреа Андреевге болгаш Швецияга улуг алдар болуп турар.

Андреа Андреев ол алдарга төлөптүг кижиге. Тайбыңга ажалыг ажы-чорудулга оон амдыралының улуг хөзөң болуп турар» деп «Ню даг» солун бижип турар.

Делегейниң Сталинчы шаңналы аңаа тывысканың дугайында мээң-